

נוהגים לקרוא בלילה שלפני המילה, הנקרא "ברית יצחק", מאמרי זוהר אלו מפרשת לך לך דף צ' ע"ב, ואחר כך שרים ואוכלים מגדנות. ולפני הלימוד יאמרו בקשה זו:

לְשֵׁם יְחִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתָּהּ, בְּדַחֲלוֹ וּרְחִימוּ, וּרְחִימוּ וּדְחִילוּ, לְיַחְדָּא שְׁמֵי יו"ד ק"י בְּנֵא"ו ק"י בְּיַחְדָּא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הִנֵּה אֲנַחְנוּ מוֹכְנִים לְהַגּוֹת הַלְלִיָּהּ הַזֶּה בְּזִהַר הַקְּדוּשָׁה, לַעֲשׂוֹת נֶחֱת רִוַח לְיִזְצָרְנוּ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאֵנוּ, וְלֶאֱקָמָא שְׂכִינְתָּא מֵעַפְרָא. וְיֵהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שְׂתַפֵּן בְּרַחֲמִים אֵל לְמוֹדְנוּ זֶה, וְתַמְשִׁיךְ חוּט שֶׁל חֶסֶד עַל הַיֶּלֶד הַנּוֹלֵד, שְׂיִהְיֶה חָזַק וּבָרִיא כְּדֵי לְהַכְנִיסוֹ לְבְרִית מִלָּה בְּזַמְנוֹ, וְתִזְכֶּה אוֹתוֹ שְׂיִהְיֶה נִמּוֹל כְּהַגֵּן וְכַשׁוּרָה. וְתִהְיֶה חֲשׂוּבָה וּמְרֻצָּה מִצְוָה זוֹ לְפָנֶי כֹּסֵא כְבוֹדְךָ כְּקַרְבָּן עַל מִזְבִּיחֶךָ וְכַעֲקִידַת יִצְחָק, וְתִשְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְיֶלֶד וְלֵאמֹר. וְכַשֵּׁם שְׂיִכְנַס לְבְרִית, כֵּן תִּזְכֶּה אֶת הוֹרָיו לְגַדְלוֹ וְלַחֲנֹכוֹ בְּתוֹרָתְךָ וּבַעֲבוּדָתְךָ, וְקַדֵּשׁ אֶת שְׁמֶךָ עָלָיו, וְיִרְאוּ כָּל בְּשָׂר כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלָיו, וְיִהְיֶה אֱהוּב לְמַעַלָּה וְנִחְמַד לְמַטָּה, וְיִזְכֶּה לְחַפָּה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים, אֲמֵן כֵּן יֵהִי רְצוֹן, וְיֵהִי נֶעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָה:

"וְיֵהִי אֲבָרָם בֵּן תְּשָׁעִים שָׁנָה וְתִשְׁעֵי שָׁנִים" וְגו' (בראשית יז, א). רַבִּי אֲבָא פָתַח: "כִּי מִי אֵל מִבְּלַעֲדֵי ה', וּמִי צוּר" וְגו' (שמואלש"ב כב, לב), דָּוִד מְלָכָא אָמַר הָאֵי קָרָא: "כִּי מִי אֱלוֹהֵי מִבְּלַעֲדֵי ה'" (תהלים יח, לב)–מָאן הוּא שְׁלִיטָא אוּ מְמַנָּא דְיִכִּיל לְמַעַבְד מִיַּדִּי מִבְּלַעֲדֵי ה', אֵלָא מַה דְּאִתְפַּקֵּד מֵעַם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין דְּכֻלְהוּ לָא בְּרִשׁוּתֵיהוּ קִיַּיְמִי וְלָא יִכְלִי לְמַעַבְד מִיַּדִּי. "וּמִי צוּר"–וּמָאן אִיהוּ תַקִּיף דְיִכִּיל לְמַעַבְד תּוֹקְפָא וּגְבוּרָה מִגְרָמִיהָ מִבְּלַעֲדֵי אֱלֹהֵינוּ. אֵלָא כֻּלְהוּ בִידָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְלָא יִכִּיל לְמַעַבְד מִיַּדִּי מְרִשׁוּתֵיהָ. דְּבַר אַחַר: "כִּי מִי אֵל מִבְּלַעֲדֵי ה'". דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כֻּלָּא בְּרִשׁוּתֵיהָ וְלָא כְּמָאן דְּאִתְחַזֵּי בְחִיזוֹ דְּכּוֹכְבֵיָא וּמְזֻלֵי דְּכֻלְהוּ אַחֲזִין מְלָה וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחֲלַף לֵיהּ לְגוֹנָא אַחְרָא. "וּמִי צוּר זּוֹלָתִי אֱלֹהֵינוּ" (שם) הָא אוֹקְמוּהָ דְלִית צִיר כְּמַה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּאִיהוּ צִיר שְׁלִים עֲבִיד וְצִיר דְיּוֹקְנָא גּוֹ דְיּוֹקְנָא וְאִשְׁלִים לְהַהוּא דְיּוֹקְנָא בְּכָל תְּקוּנָתֵיהָ. וְאֵעִיל בְּהָ נֶפֶשׁ עֲלָאָה דְדָמִי לְתַקּוּנָא עֲלָאָה בְּגִין כְּף לִית צִיר כְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

תָּא חֲזִי מַהְהוּא זְרָעָא דְבַר נֶשׁ כַּד אֲתַעַר תִּיאוּבְתִיָּה לְגַבֵּי נְוִקְבִיָּה וְנְוִקְבִיָּה אֲתַעַרַת לְגַבִּיָּה כְּדִין מִתְחַבְּרִין תְּרוּוּהוּ כַחְדָּא וְנִפְק מִנְיָהוּ בַר חַד דְּכֻלִּיל מִתְרִין דְיּוֹקְנִין כְּחַד. בְּגִין דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא צִיר לֵיהּ בְּצִיּוּרָא דְאִתְכֻלִּיל מִתְרוּוּהוּ. וְעַל דָּא בְּעֵי בַר נֶשׁ לְקַדְשָׁא גְרָמִיָּה בְּהַהוּא זְמָנָא בְּגִין דִּישְׁתַּכַּח הַהוּא דְיּוֹקְנָא בְּצִיּוּרָא שְׁלִים כְּדָקָא חֲזִי.

אָמַר רַבִּי חֲזִי תָּא חֲזִי כְּמַה אֵינּוּן רַבְרַבִּין עוֹבְדוּהֵי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְהָא אוּמְנוּתָא וְצִיּוּרָא דְבַר נֶשׁ אִיהוּ כְּגוֹנָא דְעֲלָמָא. וּבְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרִי עֲלָמִין

ומזוג זוגין כל חד וחד פדקא תזי ליה. והוא ציר דיוקניהון עד לא יתון לעלמא. תא תזי דאמר רבי שמעון כתיב זה ספר תולדות אדם. וכי ספר הנה ליה. אלא אוקמוה דקודשא בריה הוא אחמי ליה לאדם הראשון דור דור ודורשיו וכו'. היאך אחמי ליה אי תימא דחמא ברוח קודשא דאינון ומינין למיתי לעלמא, כמאן דחמי בכתמתא מה דיתי לעלמא. לאו הכי אלא חמא בעינא כלהו וההוא דיוקנא דומינין למיקם ביה בעלמא כלהו חמא בעינא. מאי טעמא בגין דמיומא דאתברי עלמא כלהו נפשאן דומינין למיקם בבני נשא כלהו קיימין קמי קודשא בריה הוא כההוא דיוקנא ממש דומינין למיקם ביה בעלמא. כגונא דא כל אינון צדיקנא בתר דנפקין מהאי עלמא כלהו נפשאן סלקון וקודשא בריה הוא אומין לון דיוקנא אחרא לאתלבשא בהו כגונא דהו בהאי עלמא. בגין כך כלהו קיימין קמיה וחמא לון אדם הראשון בעינא. ואי תימא בתר דחמא לון לא קיימו בקיומיהו.

תא תזי כל מלוי דקודשא בריה הוא בקיומא אינון וקיימו קמיה עד דנחתה לעלמא. כגונא דא כתיב (דברים כט, יד): "כי את אשר ישנו פה" וגו', הא אוקמוה דכלהו בני נשא דומינין למהוי בעלמא כלהו אשתכחו תמן. הכא אית לאסתכלא דהא כתיב (שם): "ואת אשר אינו פה" וגו', ומשמע הנהו דיפקון מאינון דקיימו תמן. בגין דכתיב: "עמנו היום" ולא כתיב: "עמנו עומד היום", אלא ודאי (הכא) כלהו קיימו תמן אלא דלא אתחזו לעינא בגין כך כתיב "עמנו היום", אף על גב דלא אתחזון. ואי תימא מאי טעמא לא אתחזון הכא כמה דאתחזון לאדם הראשון דחמא לון עינא בעינא והא הכא אתחזי יתיר. אלא הכא כד אתיהיבת אורייתא לישראל חיוו אחרא ודרגין עלאין הו חמאן ומסתפלן עינא בעינא והו תאיבין לאסתכלא ולמחמי ביקרא דמרהו. ובגין כך חמו יקרא עלאה דקודשא בריה הוא בלחודוי ולא מאתרא. ועל דא כלהו בני נשא דומינין לקיימא בעלמא. כלהו קיימי קמי קודשא בריה הוא באינון דיוקנין ממש דומינין לקיימא ביה. הךא הוא דכתיב (תהלים קלט, טז): "גלמי ראו עיניך ועל ספרך" וגו'. "גלמי ראו עיניך" מאי טעמא בגין דדיוקנא אחרא עלאה הוי כהאי. ובגין כך כתיב "ומי צור זולתי אלהינו" מאן ציר טב דציר כלא פקודשא בריה הוא. דבר אחר: "כי מי אלוה" דא רזא דמלה דהא אל פללא הוא דאתכליל מפלהו דרגין. ואי תימא דהא איהו דרגא אחרא בגין דכתיב (שם ז, יב): "ואל זעם בכל יום". תא תזי דהא לית אל מפלעדי ה' דלאו איהו בלחודוי ולא אתפרש לעלמין. ועל דא כתיב (שמואל ב כב, לב): "כי מי אל מפלעדי ה, ומי צור" וגו'. דהא צור לאו איהו בלחודוי אלא כלא חד פדכתיב (דברים ד, לט): "וידעת היום והשבת אל לבבך, כי ה' הוא האלהים" וגו'. תא תזי עד לא אתגזר אברהם הנה ממלל עמיה מגו מתזה בלחודוי כמה דאתמר. דכתיב (בראשית טו, א): "היה דבר ה' אל אברהם במתזה" וגו'. "במתזה" כההוא חיוו דרגא דכל דיוקנין אתחזון ביה כמה דאתמר, והאי מתזה איהו רזא דברית. ואי תימא דבגין כך אקרי מתזה בגין דאיהו דרגא חיוו דכל דיוקנין אתחזון ביה וכדין אקרי מתזה. הא אמרת בקדמיתא דעד לא אתגזר אברהם לא הנה

ממליל עמיה בר האי דרגא דלא שראן עלוי דרגין אחרנין. והשתא אמרת "במחזה" – חיוזו דכל דרגין עילאין והא עד לא אתגזר כתיב: "היה דבר ה' אל אברם במחזה". אלא האי דרגא חיוזו דכל דרגין עלאין איהו. ובחיוזו דדרגין עלאין אתתקון. ואף על גב דבחהו זמנא אברהם לא הוה גזיר. האי דרגא בחיוזו דדרגין עלאין איהו ובכל אינון גוונין איהו קאים וחיזו דאינון גוונין קיימי תחותיה. חד מימינא גוון חור וחד משמאלא גוון סומק חד דכליל מכל גוונין. ואיהו חיוזו דכל גוונין עלאין דקיימי עליה ועל דא בהאי חיוזו קאים עליה דאברהם ומליל עמיה ואף על גב דלא אתגזר. פיון דאתגזר מה כתיב (שם יז, א): "וירא ה' אל אברם". תא חזי "מחזה שדי" כתיב בבבלעם (במדבר כד, ד). ובאברהם כתיב: "מחזה" סתם. מה בין האי להאי? אלא "מחזה שדי" אליו דלתתא מניה ואינון חיוזו דיליה. "מחזה" סתם מחזה דא הוא ה' דכל דיוקנין עלאין אתחזון ביה. ובגין כך כתיב באברהם "מחזה" סתם, ובבלעם "מחזה שדי". ועל דא עד לא אתגזר אברהם הוה ליה האי דרגא כדאמרן. פיון דאתגזר מיד "וירא אליו ה'" וגו' (בראשית יח, א). אתחזון פלהו דרגין על האי דרגא. והאי דרגא מליל עמיה כדקא חזי בשלימו. ואברהם אתקטר מדרגא לדרגא ועאל בברית קיימא קדישא כדקא חזי בשלימו. תא חזי פיון דאתגזר אברהם נפק מערלה ועאל בקיימא קדישא ואתעטר בעטרא קדישא ועאל בקיימא דעלמא קאים עליה. וכדין אתקים עלמא בגיניה. בגין דכתיב (ירמיה לג, כה): "אם לא בריתי יומם ולילה, חקות שמים וארץ לא שמתתי". וכתיב (בראשית ב, ד): "אלה תולדות השמים והארץ בהפראם". בה"א בראם, באברהם. וכלא ברזא חדא קאים ובשעתא דקודשא בריה הוא אחמי ליה לאדם כל אינון דרין דעלמא. וחמא לון כל חד וחד פל דרא ודרא כלהו קיימי בגנתא דעדן בהווא דיוקנא דומינין לקיימא בהאי עלמא. ותא חזי הא אתמר פיון דחמא ליה לדוד דלאו ביה חיים כלל. תוהו ואיהו יהיב ליה שבועין שנין, בגין כך הווי ליה לאדם תשע מאות ותלתין שנין. ואינון שבועין אסתלקו ליה לדוד. ומלה דא רזא דחכמתא איהו דדוד לית ליה (יומין) בר שבועין שנין מאדם קדמאה. וכלא רזא דחכמתא איהו וכל מה דלתתא כלא איהו ברזא דלעילא. ותא חזי בכל אינון דיוקנין דנשמתין דעלמא כלהו זווגין זווגין קמיה, לבתר כד אתין להאי עלמא קודשא בריה הוא מזוג זווגין. אמר רבי יצחק: קודשא בריה הוא אמר בת פלוני לפלוני. אמר רבי יוסי: מאי קא מיירי והא כתיב (קהלת א, ט): "אין כל חדש תחת השמש". אמר רבי יהודה "תחת השמש" כתיב, שאני לעילא. אמר רבי יוסי: מאי פרוזא הכא. והא אמר רבי חזקיה אמר רבי חייא: בההיא שעתא ממש דנפיק בר נש לעלמא בת זוגו אודמנת ליה. אמר רבי אבא זכאין אינון צדיקיא דנשמתהון מתעטרין קמי מלכא קדישא עד לא ייתון לעלמא. דהכי תנינן בההיא שעתא דאפיק קודשא בריה הוא נשמתין לעלמא. כל אינון רוחין ונשמתין פלהו כלילן דכר ונוקבא דמתחברן כחדא ואתמסרן בידי דהווא ממנא שליחא דאתפקד על עדוניהון דבני נשא ולילה שמייה. ובשעתא דנחתין ואתמסרן בידי מתפרשין. ולזמנין דא אקדים מן דא ואחית להו בבני נשא. וכד מטא עידן דזווגא דילהון קודשא בריה הוא דידע אינון רוחין ונשמתין מחבר לון כדבוקדמיתא ומכרזא

עליהו. וכד מתחברן אתעבידו חד גופא וחד נשמתא ימינא ושמאלא כדקא תזי. ובגין כך "אין כל חדש תחת השמש". ואי תימא הא תנינן לית זווגא אלא לפום עובדוי דבר נש, הכי הוא ודאי. דאי זכי ועובדוי אתכשרן זכי ליהווא דיליה לאתחברא ביה כמה דנפיק. אמר רבי חייא: מאן דאתכשרן עובדוי באן אתר יתבע ההוא זווגא דיליה. אמר ליה הא תנינן: לעולם ימכר אדם וכו' וישא בת תלמיד חכם. דתלמיד חכם פקדונא דמאריה אתפקדן בידיה. תאנא ברזא דמתניתא כל אינון דאתו בגלגולא דנשמתין זכלין לאקדמא ברחמי זווגא דילהון. ועל האי אתערזו חבריא: אין נושאין נשים במועד אבל מקדשין, שמא יקדמנו אחר ברחמים. ושפיר קאמרו אחר דיקא. ועל כן קשין זווגין קמיה דקודשא בריך הוא. ועל כל פנים ודאי "כי ישרים דרכי ה'" כתיב (הושע יד, י). רבי יהודה שלח ליה לרבי אלעזר, אמר: הא רזא דמלה ידענא אינון דאתו בגלגולא דנשמתין מאן אתר להו זווגא. שלח ליה כתיב (שופטים כא, ז): "מה נעשה להם לנותרים לנשים" וגו'. וכתיב (שם כשכא): "לכו וגו' וחספתם לכם" וגו'. פרשתא דבני בגימין אוכה, ועל האי תנינן: שמא יקדמנו אחר ברחמים. וכי אותו אחר אין לו בת זוג? אבל תשכח דא כגון בר נש דנסיב בת זוגיה ולא הווי ליה מנה בגין ומת. ייתי אחוהי ויביבם אתתיה ויתיליד ליה מנה בר. האי בר הוא מיתא דאחדרת נשמתיה לעלמא. דא הוא אחר דאין לו בת זוג אלא אמיה. ודא הוא שמא יקדמנו אחר ברחמים, דיכיל לאקדמא אחרא למיסב אתתיה ברחמי ובצלותא. ואף על גב דאמינא לך דיכיל לאקדמא ברחמי לא יכיל אלא אם בעלה תיבא איהו ואיהי זכאה. אמר רבי יהודה האי הוא ודאי דקשין זווגין קמי קודשא בריך הוא. זכאה חולקיהון דישראל דאורייתא אוליה להו אורחוי דקודשא בריך הוא וכל טמירין וגגזיא דגגזיון קמיה ודאי. כתיב (תהלים יט, ח): "תורת ה' תמימה" וגו'. זכאה חולקיה מאן דישתדל באורייתא ולא יתפרש מנה דכל מאן דיתפרש מאורייתא אפלו שעתיא חדא כמה דאתפרש מחיי דעלמא, דכתיב (דברים ל, כ): "כי הוא תייד וארף ימיד". וכתיב (משלי ג, ב): "ארף ימים ושנות חיים, ושלום יוסיפו לך".

"ויהי אברם בן תשעים שנה" וגו' (בראשית יז, א). רבי יוסי פתח: "ועמד כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ" וגו' (ישעיה ס, כא). זכאין אינון ישראל מכל שאר עמין. דקודשא בריך הוא קרא לון צדיקים. דתנאי מאה ועשרין (וחמש) ותמניא אלפי מארי דגדפין דאזלין וטאסין כל עלמא ושמעין קלא ואחדין ליה ליהווא קלא. כמא דתנינן לית לך מלה בעלמא דלית לה קלא ואזלא וטאסא ברקיעא. ואחדין לה מארי דגדפין וסלקין ההוא קלא (למאריהון דאמריין) (דמדין) ודינן לה לטב הן לביש. דכתיב (קהלת י, כ): "כי עוף השמים יוליד את הקול" וגו'. אימתי דינן ליהווא קלא? רבי חייא אמר: בשעתא דבר נש שכיב ונאים ונשמתיה נפקת מניה והיא אסהידת ביה בבר נש. וכדין דינן ליהווא קלא, הדא הוא דכתיב (מכה ז, ה): "משכבת חיקך שמר פתחי פיך". מאי טעמא משום דהיא אסהידת בבר נש. רבי יהודה אמר: כל מה דבר נש עביד בכל יומא נשמתיה אסהידת ביה בבר נש בליליא. תאנא אמר רבי אלעזר:

בתחלת שעתא קמיתא בליליא כד נשף יממא ועאל שמשא מארי דמפתחן דממנן על שמשא עאל בתריסר תרעין דפתחן ביממא. בתר דעאל בכלהו כל אינון תרעין סתימין (פתחין) כרוזא קאים ושרי לאכרוזא קאים מאן דקאים ואחיד לאינון מפתחן. בתר דסיים כרוזא כל אינון גטורי עלמא מתכנשין וסלקין ולית מאן דפתח פטרא כלא משתככיין. כדן דינין דלתתא מתערין ואזלין ושאטין בעלמא וסיהרא שארי לאנהרא ומארי דיבבא תקעין ומילין. תקעין תנגות כדן מתערי שינתא ומזמרין קמי מאריהון כמה מארי תריסין קמי בקיומיהו ואתערון דינין בעלמא. כדן בני נשא נימין ונשמתא נפקת ואסהידת סהדותא ואתחייבת בדינא. וקודשא בריהו הוא עביד חסד בבר נש ונשמתא תבת לאתרה. בפלגות ליליא כד צפורין מתערין סטרא דצפון אתער ברוחא. קם בקיומיה שרביטא דבסטר דרום ובטש בההוא רוחא ושכיף ואתבסם. כדן אתער קודשא בריהו הוא בנימוסוי לאשתעשעא עם צדיקיא בגנתא דעדן בההיא שעתא. וזכאה חולקיה דבר נש דקאים לאשתעשעא באורייתא. דהא קודשא בריהו הוא וכל צדיקיא דבגנתא דעדן פלהו ציתין לקליה. דהא הוא דכתיב (שיר השירים ה, יג): "היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני". ולא עוד אלא דקודשא בריהו הוא משיף עליה חד חוטא דחס"ד למהוי תדיר גטיר בעלמא. דהא עלאין ותמאין גטירין ליה, דהא הוא דכתיב (תהלים מב, ט): "יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי". אמר רבי חזקיה: כל מאן דאשתדל בהאי שעתא ודאי אית ליה חולקא תדיר בעלמא דאתי. אמר רבי יוסי: מאי טעמא תדיר? אמר ליה: הכי אוליפנא דכל פלגות ליליא כד קודשא בריהו הוא אתער בגנתא דעדן. כל אינון גטירין אשתקנן יתיר מההוא נחלא דאקרי נחל קדומים נחל עדנים דלא פסקון מימיו לעלמין. כפיכול ההוא דקאים ואשתדל באורייתא כאלו ההוא נחלא אתרק על רישיה ואשקי ליה בגו אינון גטירין דבגנתא דעדן. ולא עוד אלא הואיל וכלהו צדיקיא דבגו גנתא דעדן ציתין ליה. חולקא שוין ליה בההוא שקיו דנחלא. אשתכח דאית ליה חולקא תדיר בעלמא דאתי. רבי אבא הוה אתי מטבריא לבי טרונאי דחמוי ורבי יעקב בריהו הוה עמיה. אערעו בכפר טרשא. כד בעו למשכב אמר רבי אבא למריה דביתא: אית הכא תרנגולין? אמר ליה מאריה דביתא: אמאי? אמר ליה: בגין דקאימנא בפלגות ליליא ממש. אמר ליה: לא אצטרף דהא סימנא לי בביתא. דהדין טקלא דקמי ערסאי מלינא ליה מיא ונטיף טיף טיף. ובפלגות ליליא ממש אתרקו פלהו מיא ואתגלגל האי קיטפא ונהים ואשתמע קליה בכל ביתא. וכדן הוא פלגות ליליא ממש. וחד סבא הוה לי דהוה קם בכל פלגות ליליא ואשתדל באורייתא ובגיני כף עבד האי. אמר רבי אבא בריהו רחמנא דשדרני הכא. בפלגות ליליא נהים ההוא גלגלא דקיטפא. קמו רבי אבא ורבי יעקב שמעו לההוא גברא דהוה יתיב בשפולי ביתא ותריין בנוי עמיה. והוה אמר כתיב (תהלים קיט, סב): "חצות לילה אקום להודות לך, על משפטי צדקך". מאי קא חמא דוד דאיהו אמר "חצות לילה" ולא בחצות לילה? אלא חצות לילה ודאי לקודשא בריהו הוא אמר הכי. וכי קודשא בריהו הוא הכי אקרי. אין. דהא חצות לילה ממש קודשא בריהו הוא אשתכח וסיעתא דיליה. וכדן היא שעתא דעיל בגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא. אמר רבי אבא

לרבי יעקב ודאי נשתתף בשכינתא ונתחבר פחדא. קריבו ויתיבו עמיה. אמרו ליה אימא מלה דפומך דשפיר קאמרת. מנא לך האי? אמר לון: מלה דא אוליפנא מסבאי. ותו הוה אמר דתחלת שעתא קמיתא דליליא. כל דינין דלתתא מתערין ואזלין ושאיין בעלמא. ובפלגות ליליא ממש קודשא בריה הוא אתער בגנתא דעדן ודינין דלתתא לא משתכחו. וכל נימוסין דלעילא בליליא לא אשתכחו אלא בפלגות ליליא ממש. מנלן?— מאברהם, דכתיב (בראשית יד, טו): "ויחלק עליהם לילה". במצרים: "ויהי בחצי הלילה" (שמות יב, כט). ובאתרין סגיאין באורייתא הכי אשתכח. ודוד הוה ידע. ומנא הוה ידע? אלא הכי אמר סבא: דמלכותא דיליה בהאי תליא ועל דא קאים בהאי שעתא ואמר שירתא. ולהכי קריה לקודשא בריה הוא "חצות לילה" ממש "אקום להודות לך" וגו'. דהא כל דינין תלן מהכא ודינין דמלכותא מהכא משתכחו. וההיא שעתא אתקטיר בה דוד וקם ואמר שירתא. אתא רבי אבא ונשקיה אמר ליה ודאי הכי הוא בריה רחמנא דשדרני הכא. תא תזי לילה דינא בכל אתר והא אוקימנא מלי והכי הוא ודאי. והא אתערת קמי דרבי שמעון. אמר ההוא ינוקא בריה דההוא גברא אי הכי אמאי כתיב "חצות לילה"? אמר ליה: הא אתמר בפלגות ליליא מלכותא דשמאי אתערת. אמר: אנא שמענא מלה. אמר ליה רבי אבא: אימא ברי טב דהא מלה דפומך קלא דבוצינא להוי. אמר: אנא שמענא דהא לילה דינא דמלכותא איהו. ובכל אתר דינא הוא. והאי דקאמר חצות בגין דינוקא בתרי גוויי בדינא וחסד. וודאי פלגותא אחרא נהירו אנפיהא בסטרא דחסד. ועל דא "חצות לילה" כתיב ודאי. קם רבי אבא ושוי ידוי ברישיה וברכיה. אמר: ודאי חשיבנא דחכמתא לא אשתכח בר באינון ופאי דזכו בה. השתא חמינא דאפלו ינוקי בדרא דרבי שמעון זכו לחכמתא עלאה. ופאה אנת רבי שמעון. ווי לדרא דאנת תסתלק מניה. יתבו עד צפרא ואשתדלו באורייתא. פתח רבי אבא ואמר: "ועמך כלם צדיקים" וגו' (ישעיה ס, כא). מלה דא הא אוקמוה חבריא, מאי טעמא כתיב: "ועמך כלם צדיקים", וכי פלהו ישראל צדיקי גינהו, והא כמה חביבין אית בהו בישראל, כמה חטאין וכמה רשיעין דעברין על פקודי אורייתא? אלא הכי תנא ברזא דמתניתין: זכאין אינון ישראל דעבדין קרבנא דרעוא לקודשא בריה הוא דמקריבין בניהו לתמניא יומין לקרבנא. וכד אתגורו עאלו בהאי חולקא טבא דקודשא בריה הוא, דכתיב (משלי י, כה): "וצדיק יסוד עולם". וכיון דעאלו בהאי חולקא דצדיק אקרון צדיקים, ודאי "כלם צדיקים", ועל כן "לעולם יירשו ארץ". כדכתיב (תהלים קיח, יט): "פתחו לי שערי צדק, אבא בם". וכתיב (שם כ): "זה השער ליהוה, צדיקים יבאו בו". אינון דאתגורו ואקרון צדיקים. "נצר מטעי" (ישעיה ס, כא)—נצר מאינון נטיען דנטע קודשא בריה הוא בגנתא דעדן. האי ארץ חד מניהו. ועל כן אית להו לישראל חולקא טבא בעלמא דאתי. וכתיב (תהלים לו, כט): "צדיקים יירשו ארץ". "לעולם יירשו ארץ", מהו "לעולם"?—כמה דאוקימנא במתניתא דילן והא אתמר האי מלה בין חבריא. (ותאנא מאי קא חמא קרא דלא אקרי אברהם עד השתא). (תא תזי קודשא בריה הוא לא קרא לאברהם אברהם עד השתא מאי טעמא? אלא הכי אוקימנא דעד השתא לא אתגור וכד אתגור אתחבר ביה האי ה"א

וְשָׂרְיָא בִּיהַ). אֵלָא הָכִי אוֹקִימָנָא דְעַד הַשְׁתָּא לֹא אַתְגֹּר וְכַד אַתְגֹּר אַתְחַבֵּר בְּהָאֵי ה' וְשָׂכִינְתָא שְׂרְיָא בִּיהַ וְכַדִּין אַקְרִי אַבְרָהָם. וְהִינוּ דְכְּתִיב (בראשית ב, ד): "אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם". וְתַנָּא בְּה' בְּרָאָם. וְתַנָּא בְּאַבְרָהָם. מָאֵי קְאָמְרִי? אֵלָא דָּא חֲסַד וְדָא שְׂכִינְתָא וְכֵלָא נְחִית כַּחְדָּא וְלֹא קְשִׁיָּא מְלָה וְהָאֵי וְהָאֵי הָוִי. אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב לְרַבִּי אָבָא: הָאֵי ה' ד'הַבְּרָאָם" וְעִירָא, וְה' ד'הַלִּיָּהוּ" (דברים לב, ו) רַבְרַבָּא, מַה בֵּין הָאֵי לְהָאֵי? אָמַר לִיהַ: דָּא שְׂמִיטָה וְדָא יוֹבְלָא. (וְאִית דְּמַתְּנִי דְכֵלָּא חַד דְּכַד מְנַהֲרָא מְצַדִּיק כְּדִין קְיָמָא בְּאַשְׁלֻמוּתָא וְה' רַבְרַבָּא דְהָא מְתַנְהָרָא כְּדָקָא יְאוּת. וְלִזְמַנִּין דְלָא קְיָמָא בְּאַשְׁלֻמוּתָא וְיִנְקָא מִסְטָרָא אַחְרָא כְּדִין ה' א' וְעִירָא). וּבְגִין כֶּף זְמַנִּין דְסִיְהָרָא קְיָמָא בְּאַשְׁלֻמוּתָא וְזְמַנִּין בְּפְגִימוּתָא. וּבְאַנְפָּהָא אֲשַׁתְּכַח וְאַשְׁתְּמוּדַע וְכֵלָּא שְׁפִיר. וְהָאֵי אִיהוּ בְרִירָא דְמְלָה. אָמַר רַבִּי אָבָא: זְכָאִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל דְקוּדְשָׁא בְרִירָא הוּא אַתְרַעִי בְהוּן מְכַל שְׂאָר עַמִּין וְיַהִיב לוֹן אֶת קְיָמָא דָּא. דְכָל מָאן דְאִית בִּיהַ הָאֵי אֶת לָא נְחִית לְגִיְהֵנָם. אִי אִיהוּ נְטִיר לִיהַ כְּדָקָא יְאוּת דְלָא עִיל לִיהַ בְּרִשׁוּתָא אַחְרָא וְלֹא מְשַׁקֵּר בְּשְׂמִיָּה דְמְלַכָּא. דְכָל מָאן דְמְשַׁקֵּר בְּהָאֵי כְּמָאן דְמְשַׁקֵּר בְּשְׂמִיָּה דְקוּדְשָׁא בְרִירָא הוּא. דְכְּתִיב (הושע ה, ז): "בְּה' בָּגְדוּ, כִּי בָנִים זָרִים יִלְדוּ". תּוֹ אָמַר רַבִּי אָבָא: בְּזִמְנָא דְבַר גֵּשׁ אֲסִיק בְּרִיָּה לְאַעֲלִיָּה לְהָאֵי בְרִית. קְרִי קוּדְשָׁא בְרִירָא הוּא לְפְמִלְיָא דִּילִיָּה וְאָמַר: חֲמוּ מָאֵי בְרִיָּה עַבְדִּית בְּעֻלְמָא. בִּיהַ שְׁעֵתָא אֲזַדְמֵן אֲלִיהוּ וְטָאס עֲלֵמָא בְּאַרְבַּעָה טָאסִין וְאֲזַדְמֵן תַּמָּן. וְעַל דָּא תְּנִינָן דְבַעֲזֵי בַר גֵּשׁ לְתַקְנָא כּוֹרְסִיָּא אַחְרָא לִיקְרָא דִּילִיָּה וְיִימָא: דָּא כּוֹרְסִיָּא דְאַלִּיהוּ. וְאִי לָאו לָא שְׂרִי תַמָּן. וְהוּא סְלִיק וְאַסְהִיד קָמִי קוּדְשָׁא בְרִירָא הוּא. תָּא חֲוִי בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב (מלכים א יט, יג): "מַה לָּךְ פֶּה אֲלִיָּהוּ" וְגו'. וְכְּתִיב (שם יד): "קִנְאָה קִנְאִיתִי לִיהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת כִּי עֲזָבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" וְגו'. אָמַר לִיהַ: חֲיִיךָ, בְּכָל אַתְר דְהָאֵי רְשִׁימָא קְדִישָׁא יִרְשָׁמוּן לִיהַ בְּנֵי בְּבִשְׂרָהוּן, אֲנַת תְּזַדְמֵן תַּמָּן – וּפּוֹמָא דְאַסְהִיד דִּישְׂרָאֵל עֲזָבוּ, הוּא יִסְהִיד דִּישְׂרָאֵל מְקַיְמִין הָאֵי קְיָמָא – וְהָא תְּנִינָן: עַל מַה אַתְעַנְשׁ אֲלִיהוּ קָמִי קוּדְשָׁא בְרִירָא הוּא? – עַל דְאָמַר דְלְטוֹרָא עַל בְּנוֹי. אַדְהֵכִי הוּא אֶתִי נְהוּרָא דִּיוֹמָא וְהוּוּ אֲמַרִי מְלִי דְאוּרִיתָא. קָמוּ לְמִיזֵל. אָמַר לִיהַ הֵהוּא גְבָרָא: בְּמָה דְעַסְקִיתוּ בְּהָאֵי לִילְיָא אֲשֻׁלִּימוּ. אָמְרוּ: מָאֵי הוּא? אָמַר לִיהַ: דְתַחֲמוּן לְמַחַר אֲנַפּוּי דְמְרִיָּה דְקִימָא. דְהָא דְבִיתָאֵי בְּעָאֵת בְּעוּתָא דָּא מְנִיכּוּ וְגִזּוּר קְיָמָא דְבְרִי דְאַתְלִיד לִי. לְמַחַר לְהוּי הַלּוּלָא דִּילִיָּה. אָמַר רַבִּי אָבָא הָאֵי בְּעוּתָא דְמַצּוּהָ אִיהוּ וְלְמַחֲמִי אִפִּי שְׂכִינְתָא נְתִיב. אוּרִיכוּ כָּל הֵהוּא יוֹמָא. בְּהֵהוּא לִילְיָא כְּנֵשׁ הֵהוּא גְבָרָא כָּל אִינוּן רְחִימוּי וְכָל הֵהוּא לִילְיָא אֲשַׁתְּדֵלוּ בְּאוּרִיתָא וְלָא הוּוּ מָאן דְנִיִּים. אָמַר לִיהַ הֵהוּא גְבָרָא בְּמִטּוּ מְנִיכּוּ כָּל חַד וְחַד לִימָא מְלָה חֲדָתָא דְאוּרִיתָא: פְּתַח חֲדָא (רַבִּי אָבָא) וְאָמַר: "בְּפִרְעַ פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהַתְּנַדָּב עָם, בְּרָכּוּ ה'" (שופטים ה, ב). מָאֵי קָא חֲמוּ דְבוּרָה וּבְרִיק דְפִתְחוּ בְּהָאֵי קְרָא? אֵלָא הָכִי תְּנִינָן לִית עֲלֵמָא מְתַקְיָמָא אֵלָא עַל הָאֵי בְרִית, דְכְּתִיב (ירמיה לג, כה): "אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה" וְגו'. דְהָא שְׂמִיָּא וְאַרְעָא עַל דָּא קְיָמִין. בְּגִין כֶּף כָּל זְמַנָּא דִּישְׂרָאֵל מְקַיְמִין הָאֵי בְרִית נְמוּסִי שְׂמִיָּא וְאַרְעָא קְיָמִין בְּקִיּוּמִיהוּ. וְכָל זְמַנָּא דְחָס וְשְׁלוֹם יִשְׂרָאֵל מְבַטְלִין הָאֵי בְרִית, שְׂמִיָּא וְאַרְעָא לֹא מְתַקְיָמִין וּבְרַכָּאן לֹא מְשַׁתְּכַחִין בְּעֻלְמָא. תָּא חֲוִי לָא שְׁלִיטוּ שְׂאָר עַמִּין עַל יִשְׂרָאֵל אֵלָא כַּד בְּטִילוּ מְנִיָּהוּ קְיָמָא דָּא. וּמַה בְּטִילוּ מְנִיָּהוּ דְלָא

אתפּרעוּן וְלֹא אֶתְגַּלֵּן. וְעַל דָּא כְּתִיב: "וַיַּעֲזְבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת ה' וְגו'." וַיִּמְכְּרוּ אֶתְּכֶם בְּיַד סִיסְרָא" (שמואלשא יב, ט). "וַיַּעֲזְבוּ אֶת־שֵׁה" (שופטים ב, יב) ממש. עַד דְּאֵתְּ דְּבֹרָה וְאֵתְּ דְּבַת לְכָל יִשְׂרָאֵל בְּמַלְכָּה דָּא. כְּדִין אֶתְּכֶנְעוּ שְׁנֵאִיהוֹן תְּחֻתִּיהוּ. וְהֵינּוּ דְּתַנְיִן דְּאָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִיהוּשֻׁעַ: וְכִי יִשְׂרָאֵל אֶסְיִמִּין אֵינּוּן וְלֹא אֶתְּפָרְעוּ וְלֹא אֶתְּגַלֵּן וְלֹא קִיָּמִין קִיָּמָא דִּילִי. וְאֵתְּ בְּעֵי לְאֶעְלָא לְהוּ לְאַרְעָא וְלֹא־כְנַעַא שְׁנֵאִיהוֹן? "שׁוּב מִל אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנִית" (יהושע ה, ב). וְעַד דְּאֶתְּפָרְעוּ וְאֶתְּגַלֵּיָא הָאֵי בְּרִית לָא עָאלוּ לְאַרְעָא וְלֹא אֶתְּכֶנְעוּ שְׁנֵאִיהוֹן. אוּף הֵכָא כִּינּוּן דְּאֶתְּנַדְּבִין יִשְׂרָאֵל בְּהָאֵי אֵת. אֶתְּכֶנְעוּ שְׁנֵאִיהוֹן תְּחֻתִּיהוּ. וּבְרַכָּאן אֶתְּחַזְרוּ לְעֵלְמָא. הֵדָּא הוּא דְּכְתִיב: "בְּפָרַע פָּרְעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהַתְּנַדְּב עִם, בְּרַכּוּ ה'":

קָם אַחְרָא וּפְתַח וְאָמַר: "וַיְהִי בְּדֶרֶךְ בְּמִלּוֹן, וַיִּפְגְּשׁוּהוּ ה' וַיִּבְקֶשׁ הַמִּיתוֹ" (שמות ד, כד). לְמָאן?—לְמִשָּׁה. אָמַר לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא: וְכִי אֵת אָזִיל לְאַפְקָא יֵת יִשְׂרָאֵל מִמְצָרִים וְלֹא־כְנַעַא מְלָכָא רַב וּשְׁלִיטָא. וְאֵת אֲנִשִּׁית מִנְּךָ קִיָּמָא. דְּבֶרֶךְ לָא אֶתְּגֹזֵר. מִיד—"וַיִּבְקֶשׁ הַמִּיתוֹ". תֵּאֲנָא נַחַת גְּבִרְיָאֵל בְּשִׁלְהוּבָא דְּאָשָׁא לְאוּקְדִיָּה וְאֶתְּרַמִּיזוּ חֵד חִיּוּיָא מִתּוּקְדָּא לְשִׁאפָּא לִיה בְּגוּיָה. אָמַאי חִיּוּיָא? אָמַר לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא: אֵת אָזִיל לְקַטְלָא חִיּוּיָא רַבְרָבָא וְתִקְיָא וּבְרֶךְ לָא אֶתְּגֹזֵר. מִיד אֶתְּרַמִּיזוּ לְחֵד חִיּוּיָא לְקַטְלָא לִיה. עַד דְּחַמַּת צְפוּרָה וּגְזַרְתָּ לְבָרָה וְאֶשְׁתַּזִּיב הֵדָּא הוּא דְּכְתִיב (שם כה): "וַתִּקַּח צְפּוּרָה צֹר". מַהוּ צוּר? אֵלָא אֶסְוּתָא. וּמַאי אֶסְוּתָא דְּכְתִיב (שם): "וַתִּכְרַת אֶת עַרְלַת בְּנֵה"—דְּנַצְנָצָא בְּה רוח קוּדְשָׁא:

קָם אַחְרָא וְאָמַר: "וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָחָיו גִּשׁוּ נָא אֵלַי וַיִּגְשׁוּ, וַיֹּאמֶר" וְגו' (בראשית מה, ד). וְכִי אָמַאי קָרִי לְהוּ, וְהָא קָרִיבִין הוּוּ גְבִיָּה? אֵלָא בְּשַׁעְתָּא דְּאָמַר לוֹן: "אֲנִי יוֹסֵף אֲחִיכֶם" (שם) תְּוֹהוּ דְּחַמּוּ לִיה בְּמִלְכוּ עֵלְאָה. אָמַר יוֹסֵף מְלָכוּ דָּא בְּגִין דָּא רְוּחָנָא לִיה. "גִּשׁוּ נָא אֵלַי וַיִּגְשׁוּ", דְּאֶחָזִי לְהוּ הָאֵי קִיָּמָא דְּמִילָה. אָמַר דָּא גְרַמַּת לִי מְלָכוּ דָּא בְּגִין דְּנִטְרִית לָהּ. מִכָּאן אוּלִיפְנָא מָאן דְּנִטִיר לְהָאֵי אֵת קִיָּמָא מְלָכוּ אֶתְּנַטְרַת לִיה. מְנַלְן?—מִבְּעוּז, דְּכְתִיב (רות ג, יג): "חֵי ה, שְׁכַבִּי עַד הַבֹּקֶר". דְּהוּהּ מְקַטְרַג לִיה יִצְרִיָּה. עַד דְּאוּמִי אוּמָאָה וְנִטִיר לְהָאֵי בְרִית. בְּגִין כְּךָ זְכָה דְּנַפְקוּ מִנִּיה מְלָכִין שְׁלִיטִין עַל כָּל שְׂאָר מְלָכִין. וּמְלָכָא מְשִׁיחָא דְּאֶתְּקָרִי בְּשִׁמָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא:

פְּתַח אִידֶךְ וְאָמַר: כְּתִיב (תהלים כו, ג): "אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה" וְגו'. הֵכִי תֵאֲנָא: "בְּזֹאת אֲנִי בּוֹטֵחַ" (שם). מַהוּ "בְּזֹאת"? דָּא אֵת קִיָּמָא דְּזִמְיָא תְּדִיר גְּבִי בַר נֶשׁ. וְאֶתְּרַמִּיזָא לְעֵילָא. וּבְגִינִי כְּךָ אֶתְּמַר "בְּזֹאת", כְּמָה דְּכְתִיב (בראשית ט, יב): "זֹאת אוֹת הַבְּרִית". "זֹאת בְּרִיתִי" (שם יז, י). וְכֵלָא בְּחַד דְּרָגָא. וְתֵאֲנָא "זֶה" וְ"זֹאת" בְּחַד דְּרָגָא אֵינּוּן וְלֹא מִתְּפָרְשֵׁן. וְאֵי תִיָּמָא אֵי הֵכִי הָא שְׂאָר בְּנֵי עֵלְמָא הֵכִי. אָמַאי דוּד בְּלַחֲדוּי וְלֹא אַחְרָא? אֵלָא בְּגִין דְּאֶחָדָא בִּיה וְאֶתְּרַמִּיזָא בִּיה וְהִיא כְּתָרָא דְּמְלָכוּתָא. תָּא חֲזִי בְּגִין דְּהָאֵי זֹאת לָא נָטַר לִיה דוּד מְלָכָא כְּדָקָא חֲזִי. מְלָכוּתָא אֶתְּעַדִּי מִנִּיה כָּל הַהוּא זְמָנָא.

והכי אוליפנא האי זאת אתרמיז במלכותא דלעילא ואתרמיזא בירושלם קרתא קדישא. בההיא שעמא דדוד עבר עליה נפק קלא ואמר דוד במה דאתקטרא תשתרי. לך טרדין מירושלם ומלכותא אתעדי מגף. מנא לן? דכתיב (שמואל ב יב, יא): "הנני מקים עליך רעה מביתך". "מביתך" דיקא. והכי הוה במה דעבר ביה אתענש. ומה דוד מלכא הכי, שאר בני עלמא על אחת כמה וכמה:

פתח אידך ואמר: "לולי יהוה עזרתה לי, כמעט שכנה דומה נפשי" (תהלים צד, יז). תאנא במה זכאן ישראל דלא נחמי לגיהנם כשאר עמין עובדי עבודה זרה, ולא אתמסרן בידי דדומה? אלא בהאי את. דהכי תאנא בשעתא דבר נש נפיק מעלמא כמה חבילי (מלאכי חבלה) טהירין אתפקדן עליה. וקפין עינא ותמאן האי את דהוא קימא דקודשא אתפרשן מניה. ולא אתיהיב בידי דדומה לנחמא לגיהנם. דכל מאן דאתמסר בידי נחית לגיהנם ודאי. ומהאי את דחלין עלאין ותמאין ודינן בישין לא שלטין ביה בבר נש אי איהו זכי לנטורי ליה להאי את. בגין דהוא אתאחיד בשמא דקודשא בריך הוא. פיון דדוד מלכא לא נטר את קימא דא כדקא חוי. אתעדי מניה מלכותא ואתטריד מירושלם. מיד דחיל דסבר דייחיתון ליה מיד וימסרון ליה בידי דדומא וימות בההוא עלמא. עד דאתבשר ביה, דכתיב (שמואל ב יב, יג): "גם ה' העביר חטאתך לא תמות". ביה שעמא פתח ואמר: "לולי יהוה עזרתה לי, כמעט שכנה דומה נפשי".

פתח אידך ואמר מאי האי (דכתיב) דאמר דוד: "והראני אתו ואת נוהו" (שם טו, כה). מאן יכיל למחמי ליה לקודשא בריך הוא? אלא הכי תנינן בההיא שעמא דאתגזר עליה ההוא עונשא. ודוד ידע דעל דלא נטר האי את פדקא יאות אתענש בהאי. דכלא כחדא אחידא וכלא אתרמיז בהאי את. ולא אקרי צדיק מאן דלא נטר ליה פדקא יאות. הוה בעי בעותיה ואמר: "והראני אתו ואת נוהו". מאי אותו דא את קימא קדישא דהא דחילנא דאתאביד מנאי. מאי טעמא בגין דתרין אלין מלכותא וירושלם בהאי אחידן. ובגין כך תלי בבעותיה אותו ואת נוהו דיתהדר מלכותא דהאי את לאתריה וכלא חד מלה:

פתח אידך ואמר: "ומבשרי אחזה אלוה" (איוב יט, כו). מאי "ומבשרי", ומעצמי מבצי ליה? אלא "מבשרי" ממש, ומאי היא? דכתיב (ירמיה יא, טו): "ובשר קדש יעברו מעליך", וכתיב (בראשית יז, יג): "והיתה בריתי בבשרכם". דתניא בכל זמנא דאתרשים בר נש בהאי רשימא קדישא דהאי את. מניה חמי לקודשא בריך הוא מניה ממש. ונשמטא קדישא אתאחידת ביה. ואי לא זכי. דלא נטיר האי את. מה פתיב (איוב ד, ט): "מנשמט אלוה יאבדו", דהא רשימו דקודשא בריך הוא לא אתנטיר. ואי זכי ונטיר ליה שכונתא לא אתפריש מניה. אימתי מתקימא ביה פד אתנסיב והאי את עייל באתריה (דתניא מאי טעמא וא"ו ה"א אזלין כחדא. אלא חד דכר וחד נוקבא) אשתתפו כחדא ואקרי חד שמא. כדין חסד עלאה שריא עליהו. באן אתר שריא

בסֵטְרָא דְדְכוּרָא. וּמֵאֵן חֶסֶד. חֶסֶד א"ל דָּאֵי וּנְפִיק מִחֲכֻמָּה עֲלָאָה וְאַתְעֵטֵר בְּדְכוּרָא. וּבְגִין כֶּךָ אֲתַבְסַמַת נִוְקְבָא. (נ"א דְתַנֵּן רַזָּא דְוִי"ו ה"א אֲזִלִּין כַּחְדָּא כְּגִוּוּנָא דְדְכֹר וְנוֹקְבָא אֲשֶׁתְתַפּוּ כַּחְדָּא וְאִינּוּן חָד. כְּדִין חֶסֶד עֲלִילָאָה שְׂרִיא עֲלֵיהּ וְאַתְעֵטֵר בְּדְכוּרָא וְאַתְבְּסַמַת נִוְקְבָא). תּוּ תַנִּינֵן אֱלוֹהִי הָכִי הוּא א"ל נְהִירוּ דְחֲכֻמָּתָא. ו' דְכֹר ה' נִוְקְבָא אֲשֶׁתְתַפּוּ כַּחְדָּא אֱלוֹהִי אֲקָרִי. וְנִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא מְהֵאֵי אַתְרָא אֲתַאֲחֻדָּא וְכִלָּא תְלִיא בְּהֵאֵי אַת. וְעַל דָּא כְּתִיב: "וּמִבְּשָׂרִי אֶחָזֶה אֱלוֹהִי". דָּא שְׁלִימוּתָא דְכִלָּא מִבְּשָׂרִי מִמֶּש. מְהֵאֵי אַת מִמֶּש. וְעַל דָּא זְכָאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל קְדִישִׁין דְאַחֲדִין בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. זְכָאִין אִינּוּן בְּעֲלָמָא דִּין וּבְעֲלָמָא דָּאֵי עֲלֵיהּ, כְּתִיב (דברים ד, ד): "וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה'" וגו'. וּבְגִין כֶּךָ "חַיִּים בְּלָכֶם הַיּוֹם". אָמַר רַבִּי אַבָּא: וּמָה בְּכֹל כֶּךָ אֲתוּן חֲפִימִין וְאַתּוּן יִתְבִּין הָכָא. אָמְרוּ לֵיהּ אֵי צְפוּרָאָה יִתְעַקְרוּ מֵאַתְרֵיהּ לָא יִדְעִין לָאֵן טָאֲסֵן. הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב (משלי כז, ח): "כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנְיָהּ, כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ". וְאַתְרָא דָּא זְכָאִי לָן לְאוּרִיתָא. וְהֵאֵי אוּרְחָא דִּילָן בְּכֹל לִילִיא פְּלִגּוּתָא אֲנָן גִּימִין וּפְלִגּוּתָא אֲנָן עֲסָקִין בְּאוּרִיתָא. וְכַד אֲנָן קִימִין בְּצִפּוּרָא רִיחֵי חֲקֵלָא וְנִהְרִי מֵיָא נִהְרִין לָן אוּרִיתָא וְאַתִּישְׁבַת בְּלָבָן. וְאַתְרָא דָּא הָא דִּינּוּהָ לְעִילָא וּמִנָּא חֲדָא. וְכַמָּה סַרְכֵי תְרִיסִין אֲסִתְלָקוּ בְּהֵוָה דִּינָא עַל עוֹנֵשָׁא דְאוּרִיתָא. וּכְדִין אֲשֶׁתְדִלוּתָא דִּילָן יִמְמָה וְלִילִיא בְּאוּרִיתָא הוּא. וְאַתְרָא דָּא קָא מְסִיעַ לָן וּמֵאֵן דְאַתְפָּרֵשׁ מִכָּאֵן כְּמֵאֵן דְאַתְפָּרֵשׁ מִחֵי עֲלָמָא. זְקִיף יְדוּי רַבִּי אַבָּא וּבְרִיךְ לֹוּן. יִתְבוּ עַד דְנִהַר יִמְמָא. בְּתַר דְנִהַר יִמְמָא אָמְרוּ לְאִינּוּן דְרִדְקֵי דְקִמְיָהּ פּוּקוּ וְחִמוּ אֵי נִהַר יִמְמָא. וְכֹל חֵד לִימָא מְלָה חֲדָתָא דְאוּרִיתָא לְהֵאֵי גְבֵרָא רַבָּא. נִפְקוּ וְחִמוּ דְנִהַר יִמְמָא. אָמַר חֵד מְנִיָּהּ זְמִין הָא יוֹמָא אֲשָׁא מְלַעֲלָא. אָמַר אַחְרָא וּבִתְהָ בֵיתָא. אָמַר אַחְרָא חֵד סָבָא הָכָא דְזְמִין הָאֵי יוֹמָא לְאַתּוּקְדָא בְּנוּרָא דָּא. אָמַר רַבִּי אַבָּא רַחֲמֵנָּא לִישׁוּבְנֵי. תּוּוּהָ וְלָא יִכִּיל לְמַלְלָא. אָמַר קוּטְרָא דְהוּרְמִנָּא בְּאַרְעָא אֲתַפְסַת. וְכֶךָ הוּוּ דְהֵוָה יוֹמָא חִמוּ חֲבָרִיא אֲפִי שְׁכִינְתָּא וְאַסְתַּחֲרוּ בְּאֲשָׁא. וְרַבִּי אַבָּא אֲתַלְהִיטוּ אֲנַפּוּי כְּנוּרָא מִחֲדוּוּתָא דְאוּרִיתָא. תְּנָא פֶּל הֵוָה יוֹמָא לָא נִפְקוּ כְּלָהּ מִבֵּיתָא. וּבֵיתָא אֲתַקְטֵר בְּקִיטְרָא. וְהוּוּ חֲדָתָן מְלִי בְּגוּיָהּ כְּאֵלוּ קִבְלוּ הֵוָה יוֹמָא אוּרִיתָא מְטוּרָא דְסִינֵי. בְּתַר דְאַסְתְּלָקוּ לָא הוּוּ יְדְעֵי אֵי הוּא יִמְמָא וְאֵי לִילִיא. אָמַר רַבִּי אַבָּא בְּעוֹד דְאֲנָן קִימִין לִימָא פֶּל חֵד מִינָן מְלָה חֲדָתָא דְחֲכֻמָּתָא. לְאַקְשָׁרָא טִיבוּ לְמֵאֲרִיָּה דְבֵיתָא מְרִיָּה דְהִלּוּלָא:

פְּתַח חֵד וְאָמַר: "אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתְקַרֵב יִשְׁכֵּן חֲצִרִיךָ" וגו' (תהלים סה, ה). בְּקַדְמִיתָא "חֲצִרִיךָ", לְבִתְרָא "בֵּיתְךָ", וּלְבִתְרָא "הֵיכְלְךָ". דָּא פְּנִימָאָה מִן דָּא וְדָא לְעִילָא מִן דָּא. "יִשְׁכֵּן חֲצִרִיךָ" בְּקַדְמִיתָא, כְּמָה דָּאֵת אָמַר (ישעיה ד, ג): "וְהָיָה הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתֵר בִּירוּשָׁלַיִם קְדוֹשׁ יֹאמֵר לוֹ". "נִשְׁבְּעָה בְּטוֹב בֵּיתְךָ" לְבִתְרָא, כְּמָה דָּאֵת אָמַר (משלי כד, ג): "בְּחֲכֻמָּה יִבְנֶה בַּיִת". הַחֲכֻמָּה יִבְנֶה בַּיִת לָא כְּתִיב. דָּאֵי כְּתִיב הָכִי הוּוּ מִשְׁמַע דְחֲכֻמָּה בַּיִת אֲקָרִי. אֱלָא כְּתִיב: "בְּחֲכֻמָּה יִבְנֶה בַּיִת". הִינּוּ דְכְּתִיב (בראשית ב, י): "וְנִהַר יִצָּא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן" וגו'. "קְדֵשׁ הֵיכְלְךָ" לְבִתְרָא, דָּא הוּא שְׁלִימוּ דְכִלָּא, דְהֵכִי תַנִּינֵן מַהוּ הֵיכְלָא? כְּלוּמַר ה"י כ"ל הָאֵי וְהֵאֵי. וְכִלָּא אֲשֶׁתְלִים כַּחְדָּא. רִישָׁא דְקָרָא מַה מוֹכַח, דְכְּתִיב: "אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתְקַרֵב יִשְׁכֵּן חֲצִרִיךָ". הָאֵי מָאֵן דְאַקְרִיב בְּרִיָּה קְרַבְנָא

קמי קודשא בריה הוא. רעוא דקודשא בריה הוא בהווא קרבנא. ואתרעי ביה וקריב ליה. ושוני מדוריה בתרין אדרין. ואחיד להאי ולהאי דאינון תרין אתקשרו כחדא. דכתיב: "ישכן חצריך". "חצריך" ודאי תרי. בגיני כף חסידי קדמאי סבאן דהכא כד מקריבין בניהו לקרבנא דא. פתחי ואמרי: "אשרי תבחר ותקרב ישכן חצריך". אינון דקימי עליהו אמרי: "נשבעה בטוב ביתך, קדש היכלך". לבתר מברך: "אשר קדשנו במצותיו וצונו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו". ואינון דקימי עליהו אמרי: "כשם שהכנסתו לברית" וכו'. ותנינן בקדמייתא לבעי בר נש רחמין עליה, ולבתר על אחרא. דכתיב (ויקרא טז, יז): "וכפר בעדו" בקדמייתא, ולבתר "ובעד כל קהל ישראל". ואנן אורחא דא נקטינן והכי שפיר ותוי לקמן. אמר רבי אבא: ודאי כף הוא ויאות מלה. ומאן דלא אמר הכי אפיק גרמיה מעשרה חפות דזמין קודשא בריה הוא למעבד לצדיקא בעלמא דאתי. וכלהו מתקשרן בהאי. ובגיני כף עשרה מלי דמהימנותא אית בהאי קרא: "אשרי תבחר ותקרב" וגו'. וכל מלה ומלה חד חפה אתעביד מניה. ופאה חולקיכון בעלמא דין ובעלמא דאתי. דהא אורייתא מתקשרא בלביכו פאלו קימיתו בגופיכו בטורא דסיני בשעתא דאתיהיבת אורייתא לישראל:

פתח אידך ואמר: "מוזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליו את עלתיך ואת שלמיך" וגו' (שמות כ, כא). תאנא כל מאן דקריב בריה לקרבנא דא. פאלו אקריב כל קרבנין דעלמא לקמיה דקודשא בריה הוא. וכאלו בני מדבחה שלימתא קמיה. בגיני כף בעי לסדרא מדבחה במאנא חד מליא ארעא למגור עליה האי קימא קדישא. ואתחשיב קמי קודשא בריה הוא פאלו אדבח עליה עלון וקרבנין עאנא ותורי. וניחא ליה יתיר מכלהו, דכתיב: "וזבחת עליו את עלתיך ואת שלמיך" וגו'. "בכל המקום אשר אנפיר את שמי" (שם). מהו "אזכיר את שמי"? דא מילה, דכתיב בה (תהלים כה, יד): "סוד יהוה ליראיו, ובריתו להודיעם". האי מוזבח אדמה ודאי כמה דאמינא. בתריה מה כתיב: "ואם מוזבח אבנים תעשה לי". רמו לגיורא כד אתגור דאיהו מעם קשי קדל וקשי לבא. האי אקרי "מוזבח אבנים". "לא תבנה אתהן גזית". מאי הוא? דבעי לאעלא ליה בפולחנא דקודשא בריה הוא. ולא יגור יתיה עד דינשי פולחנא אחרא דעבד עד הכא ויעדי מניה ההוא קשיו דלבא. ואי אתגור ולא אעדי מניה ההוא קשיו דלבא למיעל בפולחנא קדישא דקודשא בריה הוא. הרי הוא כהאי פסילא דאבנא דגורי ליה מהאי גיסא ומהאי גיסא ואשתאר אבנא פדבקדמייתא. בגין כף "לא תבנה אתהן גזית". דאי אשתאר בקשיותיה "כי חרבך הנפת עליה ותחלליה". כלומר ההוא גזירו דאתגור לא מהניא ליה. בגיני כף זפאה חולקיה דמאן דאקריב האי קרבנא בחדוותא ברעוא קמי קודשא בריה הוא. ובעי למחדי בהאי חולקא כל (ההוא) יומא. דכתיב (תהלים ה, יב): "וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו ותסוד עלימו, ויעלצו בך אהבי שמך":

פתח אידך ואמר: "ויהי אברהם בן תשעים שנה ותשע שנים, וירא יהוה וגו' אני אל שדי התהלך לפני" וגו' (בראשית יז, א). האי קרא אית לעינא ביה וקשיא בכמה

אורחין. וכי עד השתא לא אתגלי ליה קודשא בריך הוא לאברהם. אלא האידנא פד מטא להני יומין "וירא ה' אל אברהם" ולא קדם, והכתיב (שם יב, א): "ויאמר ה' אל אברהם", "וה' אמר אל אברהם" (שם יג, יד). "ויאמר לאברהם ידע תדע" וגו' (שם טו, יג). והאידנא מני חשבון יומין. וכד מני להו כתיב: "וירא ה' אל אברהם". אשתמע דעד השתא לא אתגלי עלוי? ועוד דכתיב: "בן תשעים שנה ותשע שנים", בקדמיתא "שנה" ולבסוף "שנים". אלא הכי תאנא כל אינון יומין לא כתיב "וירא". מאי טעמא? אלא כל כמה דהוה אטים וסתים. קודשא בריך הוא לא אתגלי עליה פדקחוי. האידנא אתגלי עליה, דכתיב: "וירא". מאי טעמא משום דבעא לגלי ביה האי את כתר קדישא. ועוד דבעא קודשא בריך הוא לאפקא מניה ורעא קדישא. וקדישא לא להוי בעוג דאיהו אטים בשרא. אלא אמר השתא דהוה בן תשעים שנה ותשע שנים וזמן קריב הוא דינפוק מניה ורעא קדישא. להוי הוא קדישא בקדמיתא ולבתר ינפוק מניה ורעא קדישא. בגין כך מני יומי בהאי ולא בכל הני זמני קדמיתא. תו "תשעים שנה". דכל יומי קדמאי לא הוו שנים אלא כחד שנה דלא הוו יומי יומין. השתא דמטא להאי. שנים אינון ולא שנה.

"ויאמר אליו אני אל שדי" (בראשית יז, א) מאי משמע דעד השתא לא קאמר "אני אל שדי"? אלא הכי תאנא עבד קודשא בריך הוא כתרין תתאין דלא קדישין לתתא. וכל אינון דלא אתגזרו יסתאבון בהון ורשימין בהון. ומאי רשומא אית בהון. דאתחזי בהו שי"ן דל"ת ולא יתיר, ובגין כך אסתאבון בהו ואתדבקון בהו. בתר דאתגזרו נפקין מאלין ועאלין בגדפוי דשכינתא. ואתגליא בהו יו"ד רשימא קדישא את קימא שלים ואתרשים בהו שדי" ואתלים בקיומא שלים. ועל דא כתיב בהאי: "אני אל שדי התהלך לפני והיה תמים". שלים. דהשתא את חסר ברשימא דשי"ן ודל"ת. גזר גרמף והוי שלים ברשימא דיו"ד. ומאן דאיהו ברשומא דא אתחזי לאתברכא בשמא דא. דכתיב (שם כח, ג): "ואל שדי יברך אתך". מהו "אל שדי"? ההוא דברכאן נפקן מניה הוא דשליט על כל כתרין תתאין. וכלא מדחלתיה דחלין ומודעזעין. בגיני כך מאן דאתגזר. כל אינון דלא קדישין אתרחקן מניה ולא שלטין ביה. ולא עוד אלא דלא נחית לגיהנם, דכתיב (ישעיה ס, כא): "ועמף כלם צדיקים" וגו'. אמר רבי אבא זכאין אתון בעלמא דין ובעלמא דאתי. זכאה חולקי דאתינא למשמע מלין אלין מפומיכון. כולכו קדישין כולכו בני אלהא קדישא. עליכו כתיב (שם מד, ה): "זה יאמר ליהוה אני, וזה יקרא בשם יעקב, וזה יכתב ידו לה' ובשם ישראל יכנה". כל חד מנכון אחיד ואתקשר במלפא קדישא עלאה. ואתון רברבין ממנן תריסין מההיא ארץ דאקרי ארץ החיים דרברבנוהי אכלין ממנא דטלא קדישא:

פתח אידך ואמר: "אשריך ארץ שמלכך בן חורים, ושריך בעת יאכלו" (קהלת י, יז). וכתיב: "אי לך ארץ שמלכך נער, ושריך בבקר יאכלו" (שם טז). הני קראי קשין אהדדי ולא קשין. הא דכתיב: "אשריך ארץ", דא ארץ דלעילא דשלטא על כל אינון

חייך דלעילא. ובגניי כף אקרי ארץ החיים ועלה כתיב (דברים יא, יב): "ארץ אשר ה' אלהיך דרש אתה, תמיד". וכתיב (שם ה, ט): "ארץ אשר לא במסכנת תאכל בה לחם לא תחסר כל בה". "לא תחסר כל בה" דיקא. וכל כף למה? משום דכתיב: "שמלכך בן חורים" דא קודשא בריך הוא, כמה דאת אמר (שמות ה, כב): "בני בכרי ישראל". "בן חורים" מהו "בן חורים"? כמה דאת אמר (ויקרא כה, יב): "יובל היא קדש תהיה לכם". וכתיב (שם י): "ויקראתם דרור בארץ". דהא כל חירו מיובלא קא אתי בגניי כף בן חורין. ואי תימא בן חורין ולא כתיב בן חרות. הכי הוא ודאי בן חרות מבעי ליה. אלא במתניתא סתימא דילן תנינא. כד מתחברן יו"ד בה"א כדן כתיב (בראשית ב, י): "ונגהר יצא מעדן להשקות את הגן". ולא תימא כד מתחברן אלא מתחברן ודאי. ובגניי כף "בן חורים" כתיב. ועל דא "אשריך ארץ שמלכך בן חורים, ושריך בעת יאכלו", בחדוותא בשלימו ברעוא. "אי לך ארץ שמלכך נער" האי ארץ דלתמא. דתניא כל שאר ארצי דשאר עמין עובדי עבודה זרה אתיהבו לרבין תריסין דממנן עליהו. ועילא מבלהו ההוא דכתיב ביה (תהלים לו, כה): "נער הייתי גם זקנתי". ותנא האי קרא שרו של עולם אמרו, ועל דא כתיב: "אי לך ארץ שמלכך נער". ווי לעלמא דמסטרא דא ינקא וכד ישראל בגלותא ינקין כמאן דיניק מרשותא אחרא. "ושריך בבקר יאכלו" ולא ככולי יומא. "בבקר" ולא בזמנא אחרא דיומא. דתניא בשעתא דחמה זורחת ואתין וסגדין ליה לשמשא רוגזא תלי בעלמא. בשעתא דמנחה רוגזא תליא בעלמא. מאן גרים האי? משום ד"מלכך נער" – ההוא דאקרי נער. ואתון זכאי קשוט קדישי עליוני בני מלכא קדישא לא ינקין מהאי סטרא אלא מההוא אתר קדישא דלעילא. עליכו כתיב (דברים ה, ד): "ואתם הדבקים בה' אלהיכם, חיים כלכם היום".

פתח רבי אבא ואמר: "אשירה נא לידי שירת דודי לכרמו וגו', ויעזקהו ויסקלהו" וגו' (ישעיה ה, אשב). הני קראי אית לאסתכלא בהו. אמאי כתיב שירה, תוכחה מבעי ליה? "לידידי", לדודי מבעי ליה, כמה דכתיב: "שירת דודי"? "כרם הנה לידידי בקרן בן שמן" (שם). אסתכלנא בכל אורייתא ולא אשכחנא אתרא דאקרי קרן בן שמן. אלא הני קראי הא אוקמוה חבריא בכמה גוונין וכלהו שפיר והכי הוא. אבל "אשירה נא לידידי" – דא יצחק דהוה ידיד. ואקרי ידיד עד לא יפוק לעלמא. אמאי ידיד? – דתנינן: רחימו סגי הוה ליה לקודשא בריך הוא ביה. דלא אתעביד עד דלא אתגזר אברהם אבון ואקרי שלים ואתוסף ליה ה"א לאשלמותא. וכן לשירה האי ה"א אתיהיבת לה. הכא אית לאסתכלא ה' לשירה שפיר אבל לאברהם אמאי ה"א ולא יו"ד. יו"ד מבעי ליה דהא הוא דכר הוה. אלא רזא עלאה הוה (הוא) סתים בגוון אברהם סליק לעילא ונטיל רזא מה"א עלאה וה"א תתאה האי תליא בדכורא והאי בנוקבא ודאי. ובגין כף אברהם סליק בה"א דלעילא ושירה נחתא בהא דלתמא. תו דכתיב (בראשית טו, ה): "כה יהיה זרעך". ותנא "זרעך" – זרעך ממש, דהוה שארי למיעל בהאי קים. ומאן דשארי למיעל בהאי קים עאל. ובגניי כף גיורא דאתגזר גר צדק אקרי. בגין דלא

אתא מגזעא קדישא דאתגורו. ועל דא מאן דעאל בהאי. שמייה פהאי אברהם. בגין כך
 כתיב ביה: "כה יהיה זרעך" זרעך ממש ואיתמסר ליה ה"א. ואי לאו דאתמסר ה"א
 לשרה הוה ליה לאברהם לאוליד לתתא כמה דהאי כה אולידת לתתא. בתר דאתמסרת
 ה"א לשרה אתחברו תרין ההי"ן כחדא ואולידו לעילא. ומאי דנפק מניהו הוא יו"ד.
 בגין כך יו"ד את רישא דיצחק דכר. מכאן שארי דכורא לאתפשטא ועל דא כתיב (שם
 כא, יב): "כי ביצחק יקרא לך זרע". "ביצחק" ולא בך. יצחק אוליד לעילא, דכתיב
 (מיכה ז, כ): "תתן אמת ליצקב". יצקב אשלים כלא. ואי תימא וכי אברהם בהאי
 אתאחיד ולא יתיר. והא כתיב (שם): "חסד לאברהם"? אלא חולקא דיליה כך הוא בגין
 דעביד חסד עם בני עלמא. אבל לאולידא הכא אחיד ומחכא שריא. ועל דא לא אתגזר
 אברהם אלא בן תשעים ותשע שנה. ורזא דמלה הא אתידע ואוקימנא במתניתא דילן.
 ובגין כך יצחק דינא קשיא נפק לאחידא לחולקיה ולאולידא וחסד אקרי. ועל דא יצקב
 אשלים כלא מהאי סטרא ומחאי סטרא. מסטרא דאחידו אברהם ויצחק לחולקיהו
 לעילא הוא שלימותא. מסטרא דאתיהיב להו לאולידא מתתא לעילא הוא שלימותא. ועל
 דא כתיב (ישעיה מט, ג): "ישראל אשר בך אתפאר". ביה אתאחידו גוונין מעילא
 ומתתא. ועל דא כתיב הכא שירה, דכתיב: "אשירה נא לידידי". שירה ודאי דהא אקרי
 לאולידא דכר דהא אקרי ידד עד לא יפוק לעלמא. ואית דאמרי "אשירה נא לידידי"
 דא אברהם, כמה דאת אמר (ירמיה יא, טו): "מה לידידי בביתי". ואברהם ירית ירותא
 דאחסנת חולקא דא. אבל מה דאמינא דא יצחק הכי הוא. "שירת דודי לכרמו" דא
 קודשא בריהו הוא דאקרי דודי, דכתיב (שיר השירים ה, י): "דודי צח ואדום". ידדי
 אחיד בדודי דכר ומניה אתנטע פרום, דכתיב (ישעיה ה, א): "פרם היה לידידי בקרן
 בן שמן". מאי "בקרן בן שמן"? אלא כמה נפיק האי כרם וכמה אתנטע חזר ואמר
 "בקרן". מאי קרן? דכתיב (יהושע ו, ה): "בקרן היובל" בקרן היובל שארי. והאי קרן
 אתאחיד בהווא דכר דאקרי "בן שמן". מהו "בן שמן"? כמה דאת אמר בן חורין
 ותרוויהו חד מלה. שמן דמתמן נגיד משחא ורבו לאדלקא בוציגין, ובגין כך "בן שמן".
 ודא שמן ורבו נגיד ונפיק ואדליק בוציגין עד דנטיל ליה וכניש ליה האי קרן. ודא
 אקרי קרן היובל בגין כך לית משיחותא דמלכותא אלא בקרן. ועל דא אתמשך
 מלכותא דוד דאתמשח בקרן ואתאחיד ביה. "ויצוקהו" כהאי עזקא דאסתחר לכל
 סטרין. "ויסקלהו" דאעדי מניה ומחולקיה כל אינון רברבין, כל אינון תריסין, כל
 אינון פתרין תתאין. והוא נסיב ליה להאי פרום לחולקיה, דכתיב (דברים לב, ט): "פי
 חלק ה' עמו, יצקב חבל נחלתו". "ויטעהו שרק" (ישעיה ה, ב), כמה דאת אמר (ירמיה
 ב, כא): "ואנכי נטעתיה שורק כלה זרע אמת". כלה כתיב בה"א. מכאן שארי אברהם
 לאולידא לעילא ומחאי נפק זרע אמת. "כלה זרע אמת" ודאי. הינו דכתיב (בראשית
 טו, ה): "כה יהיה זרעך" וכלא חד מלה. וכאה חולקיהו דישראל דירתו ירותא
 קדישא דא. סופיה דקרא (ישעיה ה, ב): "ויבן מגדל בתוכו", מהו "מגדל"? כמה דאת
 אמר (משלי יח, י): "מגדל עז שם ה', בו ירוץ צדיק ונשגב", "בו ירוץ צדיק" ודאי.
 "וגם יקב חצב בו" (ישעיה ה, ב) דא תרעא דצדק, כמה דאת אמר (תהלים קיח, יט):

"פתחו לי שערי צדק". מאי משמע דכל בר ישראל דאתגזר עייל בתרוניהו וזכי לתרוניהו. ומאן דקריב בריה לקרבנא דא עייל ליה בשמא קדישא. ועל את דא מתקמיין שמיא וארעא, דכתיב (ירמיה לג, כה): "אם לא בריתי יומם ולילה, חקות שמים וארץ לא שמת". והאי מאריה דהלולא דא זכה לכלא למחזי קודשא בריה הוא אנפין באנפין בהאי יומא. ופאה חולקנא דזכינא להאי יומא וזכאה חולקת עמנא. והאי ברא דאתיליד לה קרינא עליה (ישעיה מג, ז): "כיל הנקרא בשמי וגו' יצרתיו אף עשיתיו". וכתיב (שם נד, יג): "וכל בניך למודי יהוה וגו'. אופוהו לרבי אבא תלת מילין. אמרו ליה האי מריה דהלולא אושפינה זכה לכולי האי בגין דקים קיומא דמצוה. אמר מאי היא? אמר תהוה גברא דביתאי אמת אחי הוות ומית בלא בגין ונסבנא לה. ודא הוא ברא קדמאה דהוה לי מנה וקרינא ליה בשמא דאחי דאתפטור. אמר ליה מכאן ולהלאה קרי ליה אידי, והינו אידי בר יעקב. בריה לון רבי אבא ואזיל לארחיה. כד אתא סדר מלין קמיה דרבי אלעזר ודחיל למימר לרבי שמעון. יומא חד הוה קמיה דרבי שמעון. ואמר רבי שמעון מאי דכתיב (בראשית יו, ג): "ויפל אברם על פניו, וידבר אתו אלהים לאמר, אני הנה בריתי אתך". משמע, דעד דלא אתגזר הוה נפיל על אנפוי ומליל עמיה. בתר דאתגזר קאים בקיומיה ולא דחיל. "אני הנה בריתי אתך" – דאשכח גרמיה גזיר. אמר ליה רבי אבא: אי גיחא קמיה דמר דלימא קמיה מאינון מלי מעליתא דשמענא בהאי. אמר ליה: אימא. אמר ליה: דחילנא דלא יתענשו על ידי. אמר ליה: חס ושלום, "משמועה רעה לא ירא, נכון לבו בטח ביהוה" (תהלים קיב, ז). סח ליה עובדא וסדר קמיה כל אינון מלין. אמר ליה: וכי כל הני מלי מעליתא הוו טמירין גבך ולא אמרת להו. גוזרנא עלך דכל תלתין יומין אלן תלעי ותנשי, ולא כתיב (משלי ג, כז): "אל תמנע טוב מבצעליו, בהיות לאל ידך לעשות". וכך הוה. אמר: גוזרנא דבאורייתא דא יגלון לבבל ביני חבריא. חלש דעתיה דרבי אבא. יומא חד חמא ליה רבי שמעון אמר ליה: טופסרא דלבך באנפך שכיח. אמר ליה על דידי הוא אלא על דידהו. אמר ליה: חס ושלום דאתענשו אלא בגין דמלין אתגלן ביניהו כל כף. יגלון ביני חבריא. ילפון אינון ארחין ואתפסין מלין בגווייהו. דהא מלין לא אתגלן אלא בינא, דהא קודשא בריה הוא אסתפים עמנא, ועל ידנא אתגלן מלין. אמר רבי יוסי: כתיב (ישעיה נח, ח): "אז יבקע כשחר אורף" וגו'. ומין קודשא בריה הוא לאכרזא על בנוי וימא: "אז יבקע כשחר אורף, וארכתך מהרה תצמח, והלך לפניך צדקך, כבוד יהוה יאספך".

קטע זה יקראנו אבי הבן (מהקדמת זוהר דף יג):

פקודא שביעאה למגזר לתמניא יומין ולאעברא זוהמא דערלתא, בגין דההיא תיה איהי דרגא תמינאה לכל דרגין. וההיא נפש דפרחא מינה אצטריכא לאתחזאה קמה לתמניא יומין כמה דאיהי דרגא תמינאה. וכדין אתחזי ודאי דאיהי "נפש תיה" (בראשית א, כ). נפש דההיא תיה קדישא ולא מסטרא אחרא. ודא איהו "ישרצו המים" (שם). בספרא

דחנוד יתשמון מ'א דורעא קדישא רשימו דנפש חיה. ודא רשימו דאת יו"ד דאתרשים
 בבשרא קדישא מכל שאר רשומין דעלמא. "ועוף ועוף על הארץ" (שם) – דא אליהו
 דטאס כל עלמא בארבע טאסין למהוי תמן בההוא גזירו דקיימא קדישא. ואצטריף
 לתקנא ליה כורסיא ולאדכרא בפומיה: דא כורסיא דאלי"הו. ואי לא לא שארי תמן.
 "ויבא אליהם את התנינים הגדלים" (שם כא). תרין אלין ערלה ופריעה. גזירו דערלה
 ופריעה לבתר. ואינון דכר ונוקבא. "ואת כל נפש החיה הרמשת" (שם) – דא רשימו
 דא"ת קיימא קדישא. דאיהי נפש חיה קדישא כדקאמרן. "אשר שרצו המים" (שם) – מיין
 עלאין דאתמשכו לגבה דאת רשימו דא. ובגין דא אתרשימו ישראל ברשימו קדישא
 ודכיו לתתא כגוונא דאינון רשימין קדישין. לאשתמודעא בין סטר קדישא לסטרא
 אחרא דמסאבנו. אוף ישראל רשימין לאשתמודעא בין קדושא לעמין עובדי עבודה זרה
 דאתין מסטרא אחרא דמסאבא כמה דאתמר. וכמה דרשים לון הכי רשים בעירי ועופי
 דילהון לבעירי ועופי דעמין עובדי עבודה זרה. ופאה חולקיהון דישראל:

ואומרים רבי חנניה וכו' וקדיש על ישראל:

יתגדל ויתקדש שמה רבא. (אמן) בעלמא די ברא פרעותיה. וימליך מלכותיה. ויצמח
 פרקניה. ויקרב משיחה. (אמן) בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן
 קריב ואמרו אמן. (אמן) יהא שמה רבא מכרף לעלם ולעלמי עלמיא יתברך. וישתבח.
 ויתפאר. ויתרומם. ויתנשא. ויתהדר. ויתעלה. ויתהלל שמה דקודשא בריך הוא. (אמן)

לעילא מן כל ברכתא. שירתא. תשבחתא ונחמתא. דאמירן בעלמא ואמרו אמן. (אמן)
 על ישראל ועל רבנן ועל תלמידיהון ועל כל תלמידי תלמידיהון. דעסקין באוריתא
 קדשתא. די באתרא הדין ודי בכל אתר ואתר. יהא לנא ולהון ולכון חנא וחסדא
 ורחמי. מן קדם מארי שמיא וארעא ואמרו אמן. (אמן)

יהא שלמא רבא מן שמיא. חיים ושבע ושוועה ונחמה ושיזבא ורפואה וגאלה וסליחה
 וכפרה וריוח והצלחה. לנו ולכל עמו ישראל ואמרו אמן. (אמן)

עושה שלום במרומינו. הוא ברחמינו יעשה שלום עלינו. ועל כל עמו ישראל ואמרו
 אמן. (אמן)